

MONIKA KOZIEŁ*

Rozwój zabudowy sołectwa Prusinowice w gminie Szadek

STRESZCZENIE | Celem artykułu jest analiza rozwoju zabudowy w ujęciu historycznym oraz określenie jej obecnych cech w odniesieniu do sołectwa Prusinowice. Do realizacji przyjętego celu wykorzystano metody kameralne oraz terenowe. Podstawowym narzędziem była inwentaryzacja urbanistyczna przeprowadzona w okresie letnim 2023 r. i w maju 2024 r. W publikacji przedstawiono rys historyczny rozwoju zabudowy w sołectwie Prusinowice, zwrócono uwagę na strukturę użytkowania terenów, przeanalizowano dokumenty planistyczne oraz aktualną sytuację pod względem zabudowy.

SŁOWA KLUCZOWE | sołectwo, Prusinowice, zagospodarowanie, zabudowa, gmina Szadek

The Progress with the Development of the Prusinowice Village in the Szadek Commune

SUMMARY | The aim of the article is to analyse the progress with the development in a historical perspective and to determine its current features in relation to the Prusinowice village. To achieve the adopted goal, camera and field methods were used. The basic tool was an urban inventory conducted in the summer of 2023 and in May 2024. The publication presents a historical outline of the progress with the development in the Prusinowice village, draws attention to the structure of land use, as well as analyses planning documents and the current situation in terms of development.

KEYWORDS | village, Prusinowice, development, Szadek commune

* Monika Kozieł, mgr, absolwentka, Uniwersytet Łódzki, Wydział Nauk Geograficznych, e-mail: monikakoziel93@gmail.com, <https://orcid.org/0009-0004-7574-372X>

1. Wprowadzenie, przegląd literatury

W ciągu ostatnich dziesięcioleci nastąpiły duże zmiany w życiu mieszkańców obszarów wiejskich w Polsce. Rozwój motoryzacji, poprawa infrastruktury drogowej, jak również ewolucja w strukturze zawodowej mieszkańców sprawiły, że coraz mniej budynków na analizowanych terenach jest związanych z gospodarstwami rolnymi. Współczesna wieś stała się miejscem zamieszkania lub prowadzenia działalności gospodarczej, a lokalizacja na tym terenie jest często uznawana za atrakcyjną¹. Celem artykułu jest analiza rozwoju zabudowy w ujęciu historycznym oraz określenie jej obecnych cech w odniesieniu do sołectwa Prusinowice. Tematyką w zakresie zabudowy w pobliskich obszarach zajmowały się m.in. Milewska-Osiecka i Ogrodowczyk², które w swojej pracy przeprowadziły badania na temat budownictwa i warunków mieszkaniowych na terenie miasta Uniejów, natomiast Kamiński³ opracował artykuł o osiedlu mieszkaniowym budownictwa jednorodzinnego „Szadkowie-Ogrodzim” w gminie Szadek.

2. Charakterystyka obszaru badań

Sołectwo Prusinowice położone jest w zachodniej części gminy Szadek, powiecie zduńskowolskim. Jest jednym z 27 sołectw wchodzących w skład wyżej wspomnianej gminy⁴. Prusinowice graniczą od północy z Borkami Prusinowskimi, od wschodu z gminą Zadzim oraz częściowo z Górami Prusinowskimi, od południa z Górami Prusinowskimi i Grzybowem, zaś od wschodu z Choszczewem i Kobylą Miejską⁵. Bezpośrednio przez wieś przebiega droga gminna, łącząca Prusinowice z Szadkiem. Istotna dla układu transportowego jest także droga powiatowa 4909E, która łączy się na zachodzie z drogą

1 N. Brycht, Z. Respondek, *Analiza cech zabudowy mieszkaniowej na terenach wiejskich w regionie częstochowskim*, „Zeszyty Naukowe Politechniki Częstochowskiej. Budownictwo” 2018, s. 36–37.

2 K. Milewska-Osiecka, A. Ogrodowczyk, *Budownictwo i warunki mieszkaniowe na terenie miasta Uniejów*, „Biuletyn Uniejowski” 2014, t. 3, s. 35–51.

3 Z. Kamiński, *Osiedle mieszkaniowe budownictwa jednorodzinnego „Szadkowie-Ogrodzim” w gminie Szadek – geneza powstania i ocena założenia po 50 latach*, „Biuletyn Szadkowski” 2019, t. 19, s. 5–49.

4 *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/> [dostęp 10.04.2024].

5 *Urząd Gminy i Miasta w Szadku. System Informacji Przestrzennej*, <https://szadek.e-mapa.net/> [dostęp 10.04.2024].

województwą nr 473. Najbliższe miasto (Szadek) oddalone jest o 6,2 km na południe od Prusinowic. Inne większe miasta, tj. Sieradz, Zduńska Wola, Łask, Poddębice są w zasięgu około 30 km od omawianego sołectwa. Najbliższy wjazd na drogę ekspresową S8 znajduje się w odległości około 20 km.

3. Materiały źródłowe i metody badawcze

Do badania zabudowy w sołectwie Prusinowice wykorzystano metodę monograficzną⁶ polegającą m.in. na szczegółowym opisie pojedynczej jednostki, w tym przypadku zabudowy. Prowadzono ponadto prace kameralne i terenowe. Przeanalizowano dane historyczne, kartograficzne i statystyczne, dotyczące badanego obszaru, a także dokumentów planistycznych⁷. W okresie letnim 2023⁸ oraz w maju 2024 r. sporządzono inwentaryzację urbanistyczną, za pomocą której pozyskano informacje pozwalające na przedstawienie najważniejszych atrybutów zabudowy, takich jak: funkcja, okres powstania, stan techniczny, liczba kondygnacji, materiał konstrukcyjny, rodzaj i pokrycie dachu oraz dokonano analizy struktury użytkowania ziemi. W następnym etapie zebrane dane zostały uzupełnione o dane pochodzące z Bazy Danych Obiektów Topograficznych (zabudowa, rodzaj użytkowania terenu, drogi).

4. Wyniki

4.1. Historyczny rozwój zabudowy

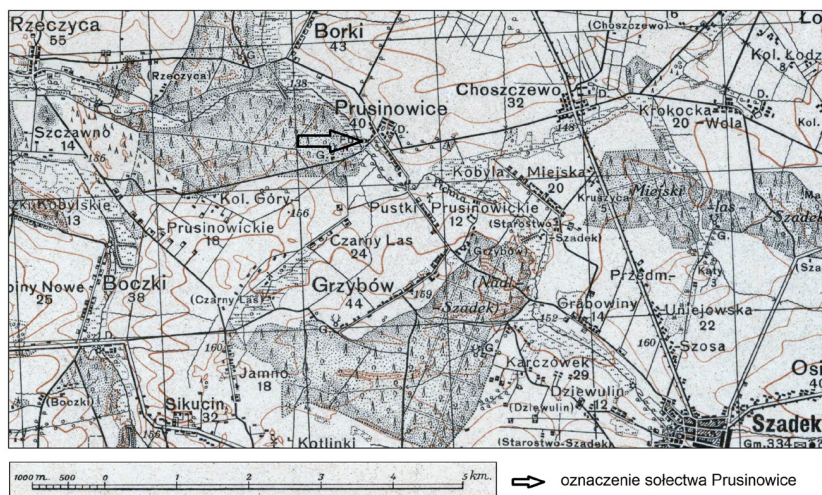
Na podstawie dostępnych źródeł pierwsze wzmianki o Prusinowicach pochodzą ze Słownika Geograficznego Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich. Wówczas sołectwo nosiło nazwę Prusinowiczki wieś. W XVI w. w Prusinowicach znajdowało się 13 domów, 90 mieszkańców i 113 mórg⁹. Zabudowa wsi rozwijała się głównie na obszarach przy obecnej szkole podstawowej (ryc. 1). Obszar zabytkowego dworku w tamtych latach był bardziej zabudowany, a na jego terenie znajdowała się większa liczba budynków gospodarczych niż obecnie.

6 T. Michalski, *Statystyka*, Warszawa 2004.

7 J. Apanowicz, *Metodologia ogólna*, Gdynia 2002.

8 Materiał źródłowy został zgromadzony przez A. Zagajewskiego w ramach stażu Student's Power realizowanego w Instytucie Zagospodarowania Środowiska i Polityki Przestrzennej Uniwersytetu Łódzkiego.

9 F. Sulimierski, B. Chlebowski, W. Walewski, *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*. Tom IX, 1895, s. 82.

Ryc. 1. Prusinowice w 1929 r.

Źródło: Wojskowy Instytut Geograficzny, 1929

W kolejnych latach wieś nieznacznie się rozbudowała, głównie w centrum analizowanego obszaru. Kilka nowych budynków powstało naprzeciwko szkoły oraz w Pustkach Prusinowskich. Najbardziej zauważalną zmianą było pojawienie się nowej drogi, łączącej Prusinowice z Kolonią Góry Prusinowskiej. W latach kolejnych zostały wzniesione budynki w Państwowym Gospodarstwie Rolnym z gorzelnią, natomiast w pozostałych częściach analizowanej wsi Prusinowice liczba budynków nie zmieniła się. Zdecydowany rozwój zabudowy nastąpił w latach 60. i 70. ubiegłego wieku. Kolejne budynki powstały wzdłuż głównych dróg Prusinowic, kształtując obecny charakter wsi.

4.2. Typ genetyczny i układ przestrzenny zabudowy

Obecna zabudowa sołectwa Prusinowice zlokalizowana jest wzdłuż dróg utwardzonych. Największe skupienie znajduje się w centrum wsi, w układzie północny zachód-południowy wschód. Układ ten można określić jako rzędówka, której charakterystyczną cechą stanowi usytuowanie budynków po jednej stronie drogi. Pola uprawne położone są prostopadle do drogi, przy której znajduje się zabudowa gospodarcza¹⁰. Wzdłuż głównej drogi przebiegającej przez Prusinowice budynki zlokalizowane są po jej prawej stronie,

¹⁰ D. Szymańska, *Geografia osadnictwa*, Wydawnictwo Naukowe PAN, Warszawa 2013, s. 139.

a jedynie w części centralnej zabudowa rozmieszczona jest po lewej stronie ulicy. Pozostała zabudowa rozmieszczona jest w przysiółkach ulicowych, stanowiąc integralną część wsi.

4.3. Rodzaje zabudowy

W sołectwie Prusinowice wyróżnia się trzy rodzaje zabudowy. Pierwszą z nich jest zabudowa zagrodowa, która charakteryzuje się zespołem budynków, w skład których wchodzi budynek mieszkalny wraz z zabudową gospodarczą i inwentarską¹¹. Drugi rodzaj występujący w omawianym sołectwie to zabudowa jednorodzinna, w której skład wchodzi budynek mieszkalny jednorodzinny lub zespół takich budynków wraz z budynkami garażowymi i gospodarczymi¹². Na terenie sołectwa Prusinowice znajduje się również jeden budynek mieszkalny wielorodzinny.

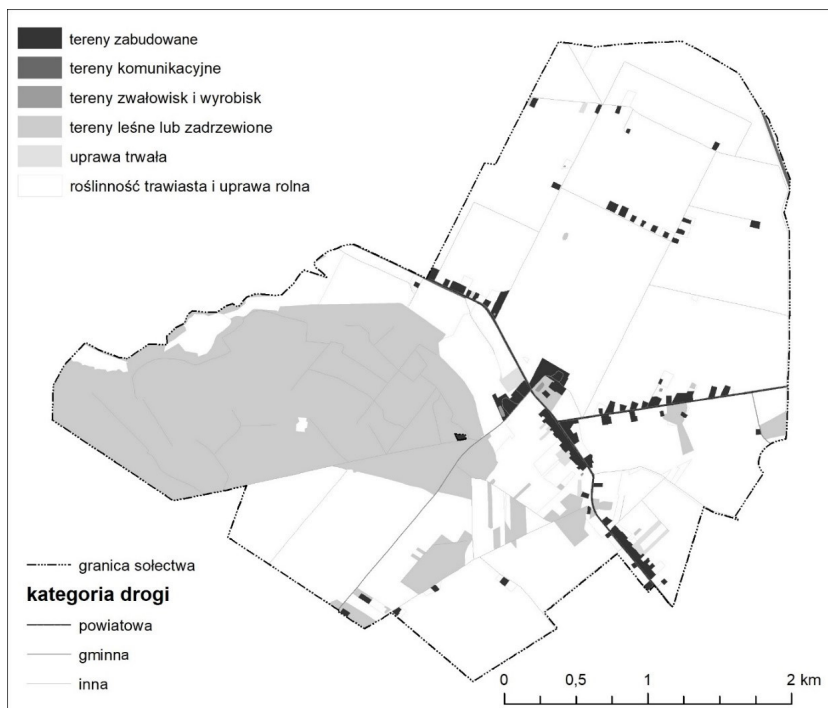
4.4. Struktura użytkowania ziemi w sołectwie Prusinowice

W Prusinowicach wyróżnia się sześć różnych form użytkowania ziemi. Znaczny obszar badanego terenu to roślinność trawiasta i uprawy rolne stanowiące około 71% ogólnej powierzchni analizowanego sołectwa. W ich skład wchodzi łąki, pastwiska, polany leśne, łądowiska o nawierzchni trawiastej, place sportowe, obszary trawiaste na terenie parków i osiedli oraz grunty orne i trwałe ugory (ryc. 2–3). Nieco ponad 26% ogólnej powierzchni sołectwa stanowią tereny leśne i zadrzewione, które rozciągają się od centrum wsi do jej zachodniej granicy (ryc. 2–3). Pośród form użytkowania na analizowanym obszarze należy wyróżnić także tereny zabudowy, które stanowią ok. 2% jego powierzchni. Ten niewielki odsetek zabudowy wynika przede wszystkim z rolniczego charakteru wsi. Do terenów zabudowy zalicza się zabudowę mieszkalną, przemysłową, magazynową, produkcji rolniczej, handlową i inną wraz z terenami i urządzeniami funkcjonalnie związanymi. Zwarte tereny zabudowy rozmieszczone są głównie wzdłuż głównych dróg, przebiegających przez centrum wsi w układzie północ-południe, a także centrum-wschód, natomiast rozproszone tereny zabudowy mieszczą się w północno-wschodniej

11 K. Świdorski, *Pojęcie zabudowy zagrodowej na tle przepisów o zagospodarowaniu przestrzennym*, „Przegląd Prawa Rolnego” 2013, t. 12, nr 1, s. 103.

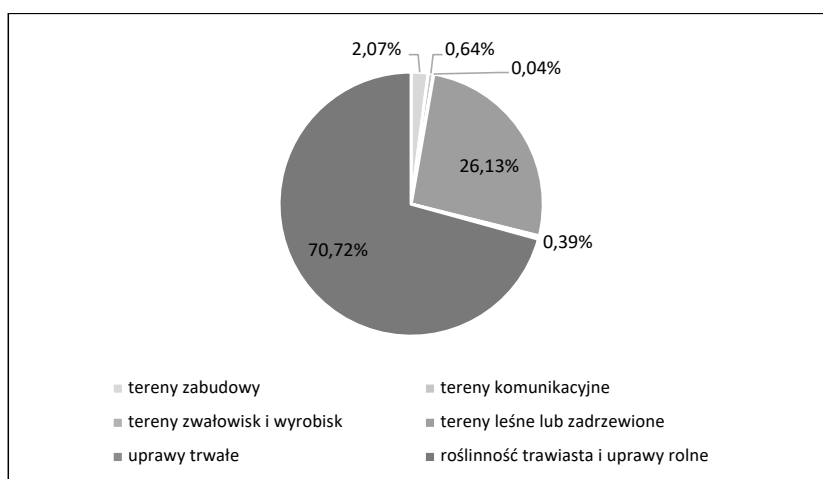
12 Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie, Dz.U. z 2022 r., poz. 1225.

i południowej części sołectwa. Do pozostałych terenów należą tereny komunikacyjne, zwałowisk i wyrobisk oraz uprawy trwałe.

Ryc. 2. Struktura użytkowania ziemi w sołectwie Prusinowice

Źródło: opracowanie własne

Ryc. 3. Udział form użytkowania ziemi w sołectwie Prusinowice

Źródło: opracowanie własne

4.5. Rozwój zabudowy w świetle dokumentów planistycznych

Sołectwo Prusinowice objęte jest częściowo miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego dla gminy i miasta Szadek w zakresie wyznaczenia terenów przewidzianych do zalesienia i ustalenia zakazu zabudowy, zatwierdzonym uchwałą nr XXII/221/04 Rady Gminy i Miasta Szadek z dnia 23 grudnia 2004 r.¹³ Są to tereny wyznaczone na północy, południu i zachodzie Prusinowic. Zawarte w nim ustalenia dotyczą wyznaczenia terenów pod zalesienie i terenów, na których obowiązuje zakaz budowy nowej zabudowy.

4.6. Kierunki rozwoju zabudowy

Prusinowice należą do gminy Szadek, która charakteryzuje się około 70% udziałem powierzchni rolnej. Kierunki rozwoju zabudowy są przystosowane przede wszystkim do panującej obecnie funkcji gminy.

W Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy i Miasta Szadek (Studium)¹⁴ znajdują się określone wytyczne zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów. Zgodnie z tym dokumentem na analizowanym obszarze występuje pięć form zagospodarowania, z czego najobszerniejszą są tereny zabudowy zagrodowej położone w centralnej części sołectwa, rozciągające się wzdłuż głównych dróg. Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, produkcyjno-usługowej, składów i magazynów, zabudowy mieszkaniowo-usługowej oraz rekreacji indywidualnej tworzą niewielkie fragmenty w centralnej części sołectwa.

Tereny zabudowy zagrodowej stanowią główną formę użytkowania ziemi, kształtującą przestrzeń sołectwa. Studium przewiduje jedynie adaptację dotychczasowego zagospodarowania oraz uzupełnienie istniejących pasm zabudowy. Dokument ten nie przewiduje dalszej rozbudowy terenów o charakterze zagrodowym. Wynika to przede wszystkim ze stopniowej zmiany zabudowy zagrodowej na mieszkaniową jednorodzinną. Studium wskazuje, że luki w pasmach zabudowy mieszkaniowej wymagają uzupełnienia. Funkcją uzupełniającą tereny zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jest zabudowa

13 Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla gminy i miasta Szadek w zakresie wyznaczenia terenów przewidzianych do zalesienia i ustalenia zakazu zabudowy, Szadek 2004.

14 Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy i Miasta Szadek, Szadek 2012.

usługowa. Na terenach zabudowy zagrodowej wprowadzono zakaz lokalizacji dużych ferm zwierzęcych w terenach mieszkalnych.

Zabudowa określona w Studium jako zabudowa usługowa obejmuje tereny istniejących usług. W przypadku Prusinowic w jej skład wchodzi szkoła podstawowa, muzeum oraz sklep spożywczo-przemysłowy. Ponadto Studium przewiduje adaptację istniejącego zagospodarowania do nowych warunków, uwzględniając modernizację, rozbudowę i przebudowę budynków. Nowo powstałe budynki będą uzupełnieniem istniejącej zabudowy z nawiązaniem do jej charakteru.

W zakresie mieszkalnictwa wielorodzinnego Studium zakłada jedynie modernizację i przebudowę istniejącej zabudowy, z zakazem sytuowania nowych budynków mieszkalnych wielorodzinnych.

Zapisy dotyczące zabudowy produkcyjno-usługowej, składów i magazynów w Studium dopuszczają adaptację istniejących ośrodków produkcyjno-usługowych. Nowo projektowane tereny ze względu na charakter funkcji, gabaryty zabudowy oraz możliwą uciążliwość powstałą w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą usytuowano z dala od zabudowy mieszkaniowej. Zgodnie z dokumentem został wprowadzony również zakaz prowadzenia działalności gospodarczej związanej z gospodarowaniem odpadami. Do analizowanych terenów zalicza się teren obecnej gorzelni rolniczej, usytuowanej w centrum Prusinowic oraz teren wyznaczony w południowo-zachodniej części sołectwa.

Tereny zabudowy rekreacji indywidualnej znajdują się w centrum Prusinowic i obejmują istniejące tereny rekreacyjne. Dla tych terenów Studium przewiduje adaptację istniejącego zagospodarowania do nowych warunków, tj. obowiązek wyposażenia ich w odpowiednią infrastrukturę, uwzględniając modernizację, rozbudowę i przebudowę budynków, z jednoczesnym porządkowaniem istniejącej zabudowy i jej uzupełnianiem. Studium zakazuje prowadzenia działalności o uciążliwości wykraczającej poza granice nieruchomości.

Z uwagi na rolniczy charakter sołectwa przeważają tu tereny, które zgodnie z zapisem ze Studium stanowią tereny rolne. Są one usytuowane we wschodniej części sołectwa. Zachodnią część Prusinowic stanowią tereny leśne oraz tereny trwałych użytków zielonych.

4.7. Zabudowa mieszkalna

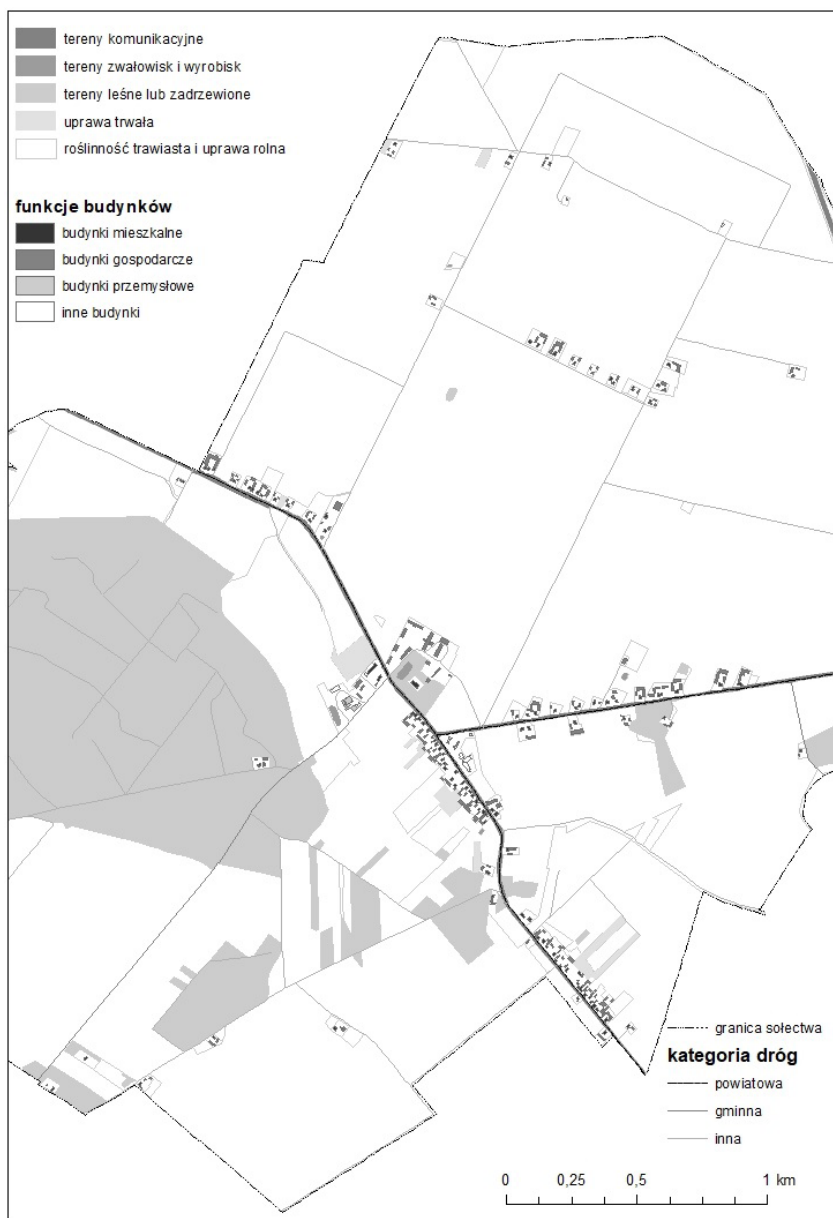
Teren sołectwa Prusinowice charakteryzuje zwarta zabudowa wzdłuż głównych dróg, a także zabudowa rozproszona w północno-wschodniej i południowej części sołectwa. W Prusinowicach znajduje się 120 budynków mieszkalnych, w których skład wchodzi 119 budynków jednorodzinnych i jeden budynek wielorodzinny (ryc. 4, fot. 1).

Fot. 1. Budynek wielorodzinny i budynek jednorodzinny w sołectwie Prusinowice

Źródło: wykonanie własne

Przechodząc do analizy charakterystyki omawianych budynków, zauważyć na wstępie należy, że są one zróżnicowane pod względem wieku, pokrycia dachowego, materiału konstrukcyjnego oraz liczby kondygnacji. Wśród zabudowy jednorodzinnej dominują domy jednokondygnacyjne (73). Na analizowanym obszarze znajduje się jeden budynek o funkcji mieszkaniowej wielorodzinnej, który posiada trzy kondygnacje. Rodzaj pokrycia dachowego budynków mieszkalnych w sołectwie jest zróżnicowany. Najwięcej budynków pokrytych jest blachą (81). Należy również wskazać, że występuje wysoki, bo 25% udział potencjalnie szkodliwych pokryć eternitem (ryc. 5). Większość budynków pokryta jest dachami dwuspadowymi. Zabudowa mieszkaniowa pochodzi z różnych przedziałów czasowych. Nie można jednoznacznie określić, w której części sołectwa przeważa jeden okres budowy. Struktura wieku budynków wskazuje na to, że pomiędzy rokiem 1945 a 1999 wzniesiono ich najwięcej, tj. 93. Najmniej liczna jest zabudowa sprzed 1945 r. – do dziś przetrwało zaledwie 13 powstałych w tym okresie, zaś liczba budynków najnowszych (wybudowanych po 2000 r.) wynosi 14 (tab. 1, ryc. 6).

Ryc. 4. Rozmieszczenie zabudowy sołectwa Prusinowice

Źródło: opracowanie własne

Identyfikacja rodzaju budulca użytego w budynkach jest utrudniona przez fakt, że wiele z nich zostało poddanych procesom termoizolacji. Wśród materiałów konstrukcyjnych wyróżniono: cegłę, pustak, blachę oraz

drewno. Dominującym budulcem jest cegła (20 budynków), następnie pustak (6 budynków) oraz jeden budynek drewniany. Pozostałych materiałów konstrukcyjnych nie udało się zidentyfikować (ryc. 7).

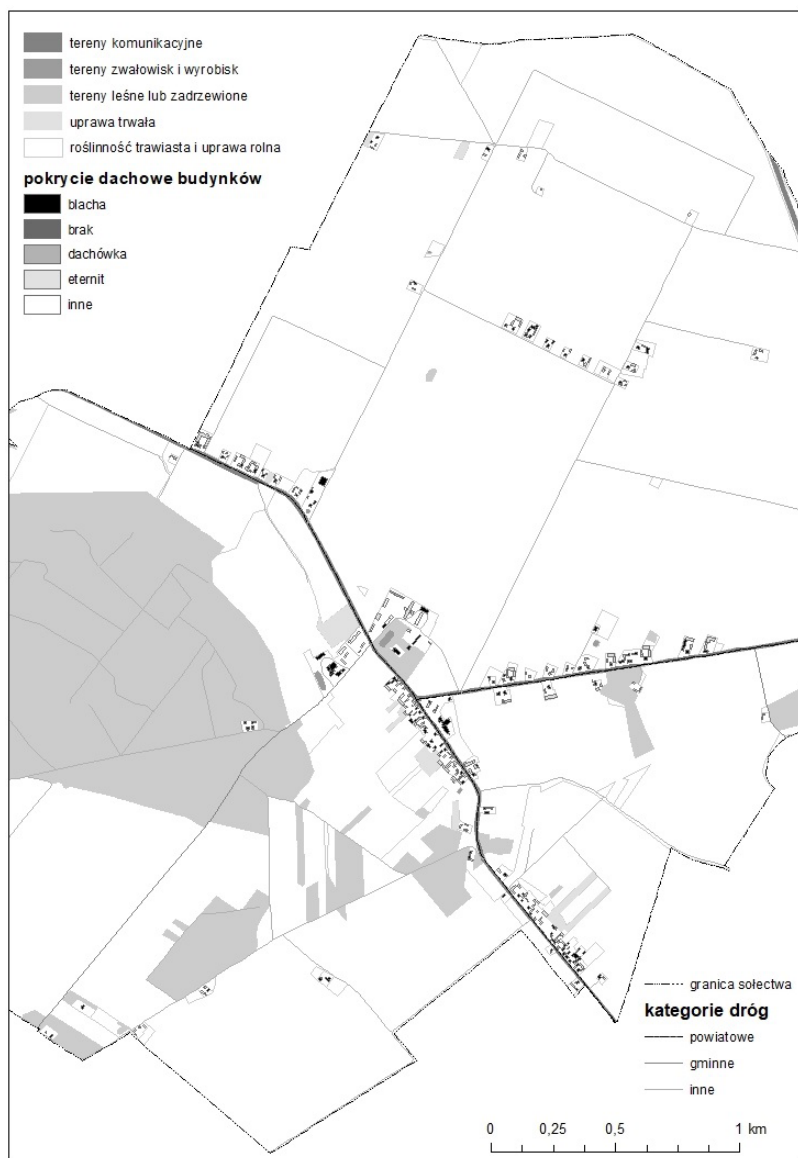
Tabela 1. Parametry zabudowy wsi Prusinowice

Przeznaczenie budynków	Łączna liczba budynków	Materiał konstrukcyjny					Wiek zabudowy				Pokrycie dachowe*			
		cegła	pustak	blacha	drewno	inny	przed 1945 r.	1946–1970 r.	1971–1999 r.	po 2000 r.	blacha	papa	eternit	dachówka
Mieszkalne	120	20	6	–	1	93	13	47	46	14	81	5	30	2
Gospodarcze	235	62	60	8	31	74	12	89	102	32	93	26	114	1
Przemysłowe	6	–	–	–	–	6	–	–	6	–	6	–	–	–
Pozostałe	10	1	–	1	–	8	–	5	4	1	7	3	–	–

* Cechy pokrycia dachowego trzech budynków (budynek gospodarczy oraz dwa budynki mieszkalne) nie udało się ustalić podczas inwentaryzacji.

4.8. Zabudowa gospodarcza

Rozmieszczenie budynków gospodarczych w sołectwie Prusinowice powiązane jest ściśle z zabudową mieszkaniową. Większość budynków ma charakter towarzyszący. Łączna liczba budynków gospodarczych w sołectwie wynosi 235, z których 233 to budynki jednokondygnacyjne, natomiast dwa z nich posiadają dwie kondygnacje. Zabudowa gospodarcza najczęściej usytuowana jest za budynkami mieszkalnymi, w głębi działki. Należy również wskazać, że liczba budynków w poszczególnych gospodarstwach jest zróżnicowana, waha się od jednego do kilku (ryc. 4). Głównym pokryciem dachowym budynków gospodarczych pozostaje nadal eternit (114), następnie blacha (93), a tylko 26 z nich pokrytych jest papą (ryc. 5). Większość analizowanych budynków zostało wybudowanych w latach 1946–1999, z cegły i pustaków (ryc. 7). Niewielki odsetek budynków wzniesiono przed 1945 r., natomiast po 2000 r. powstały 32 budynki gospodarcze (tab. 1, ryc. 6).

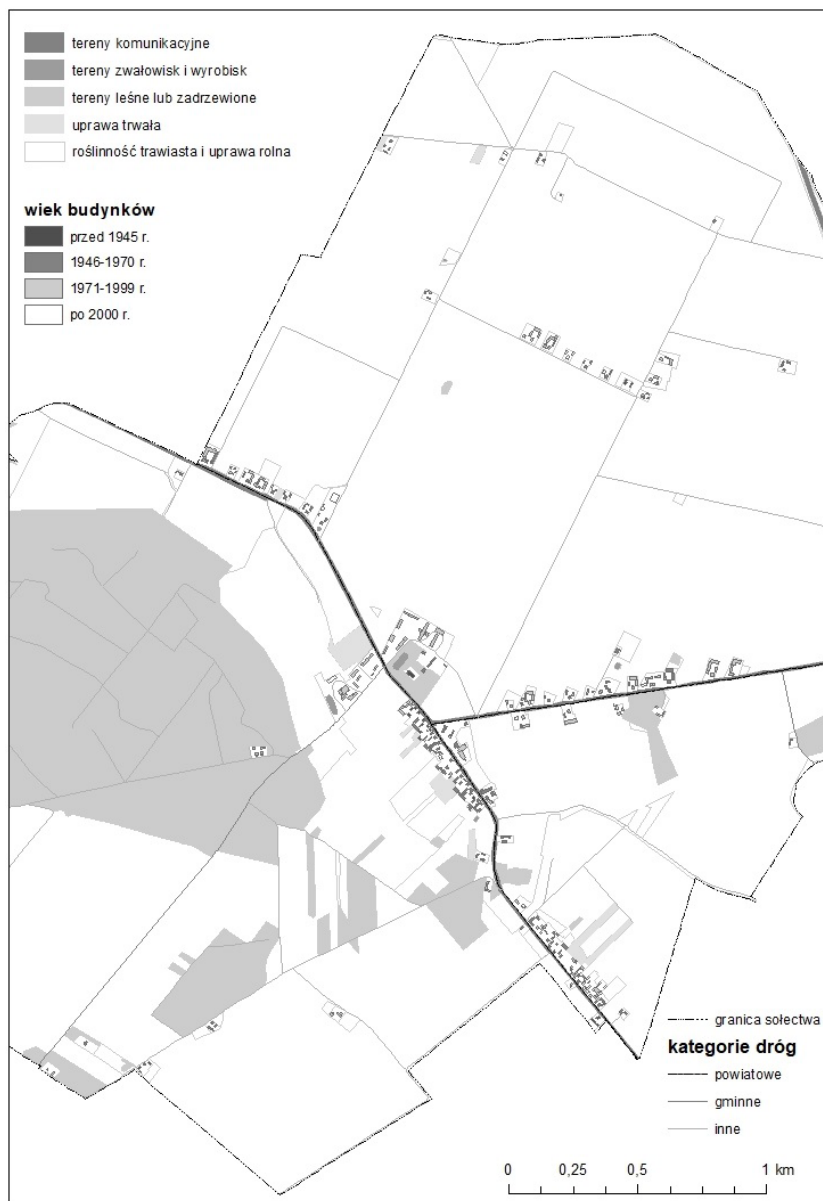
Ryc. 5. Zabudowa sołectwa Prusinowice wg rodzaju pokrycia dachu

Źródło: opracowanie własne

4.9. Zabudowa przemysłowa

Zabudowa przemysłowa w sołectwie Prusinowice stanowi niewielki odsetek całkowitej zabudowy na badanym obszarze. We wsi zlokalizowano sześć budynków przemysłowych, które znajdują się w centralnej części wsi, na terenie

przedsiębiorstwa „Zbig-Rol. Gorzelnia rolnicza”. Budynki znajdują się zwartej zabudowie (ryc. 4). Zostały wybudowane w latach 1971–1999 (ryc. 6), mają jedną kondygnację, a ich pokryciem dachowym jest blacha (tab. 1, ryc. 5).

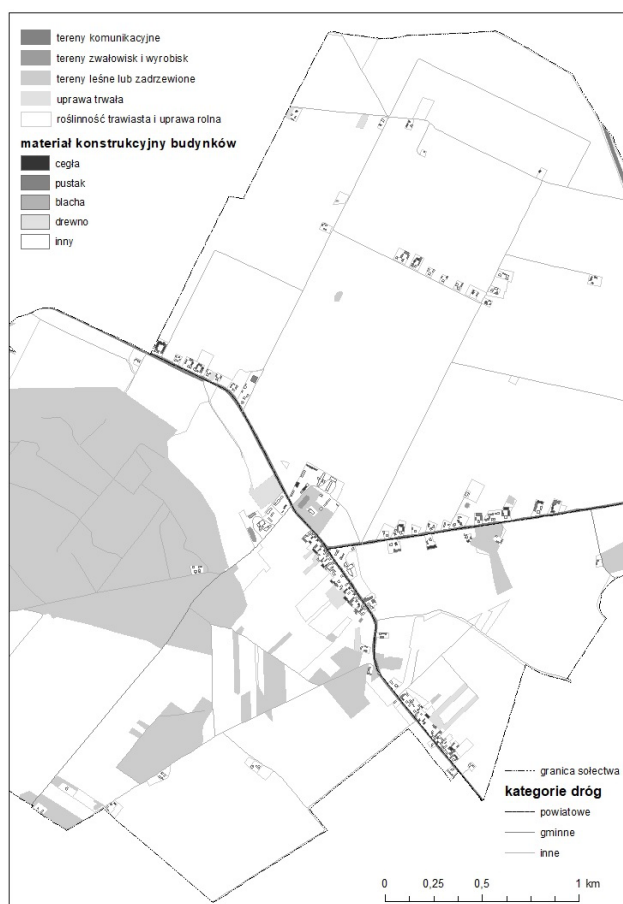

Ryc. 6. Zabudowa sołectwa Prusinowice wg wieku budynków

Źródło: opracowanie własne

4.10. Pozostała zabudowa

Na obszarze wsi Prusinowice znajduje się 10 budynków, które nie zostały zakwalifikowane do poprzednich kategorii. Należą do nich: kaplica, dwa budynki szkoły podstawowej, magazyn, muzeum, kotłownia, pustostan, pawilon handlowo-usługowy (sklep spożywczo-przemysłowy ABC), straż pożarna oraz budynek biurowy. Budynki te są rozmieszczone w różnych lokalizacjach, wzdłuż głównych ulic (ryc. 4). Materiałem konstrukcyjnym analizowanych budynków jest niezidentyfikowany budulec, następnie cegła oraz blacha (budynek magazynowy), (ryc. 7). Budynki te zostały wzniesione w różnych latach, dziewięć z nich powstało w latach 1946–1999, a tylko jeden został wybudowany po 2000 r. (ryc. 6). Ich głównym pokryciem dachowym jest blacha i papa (tab. 1, ryc. 5).

Ryc. 7. Zabudowa sołectwa Prusinowice wg materiału konstrukcyjnego
Źródło: opracowanie własne

5. Podsumowanie

Sołectwo Prusinowice ma charakter typowo rolniczy. Tereny rolne, które stanowią około 71% całego sołectwa, rozmieszczone są na całym badanym obszarze. W zachodniej części znajdują się tereny leśne i zadrzewione.

Biorąc pod uwagę rozwój zabudowy w świetle dokumentów strategicznych, jest ona częściowo zgodna z zaproponowanymi kierunkami rozwoju, zawartymi w Studium. Na przestrzeni lat obserwuje się przede wszystkim zmianę w sposobie zagospodarowania terenów zabudowy zagrodowej na mieszkaniową jednorodzinną. W zakresie uzupełnienia zabudowy mieszkaniowej o funkcję usługową sytuacja nie uległa zmianie, w Prusinowicach znajduje się tylko jeden sklep spożywczo-przemysłowy. Zapisy dokumentu odnoszące się do zagospodarowania terenów przemysłowych uwzględnionych w Studium, obszar wyznaczony na południowym zachodzie sołectwa nadal pozostaje bez zabudowy i jest wykorzystywany rolniczo.

Zabudowa sołectwa Prusinowice zlokalizowana jest wzdłuż głównych dróg utwardzonych. Na badanym obszarze znajduje się łącznie 371 budynków, do których zaliczono budynki mieszkalne, gospodarcze, przemysłowe oraz zabudowę nieprzypisaną do poprzednich kategorii. Należą do nich: kaplica, dwa budynki szkoły podstawowej, magazyn, muzeum, kotłownia, pustostan, pawilon handlowo-usługowy (sklep spożywczo-przemysłowy ABC), straż pożarna oraz budynek biurowy. Są one zróżnicowane pod względem wieku zabudowy, pokrycia dachowego, materiału konstrukcyjnego oraz liczby kondygnacji.

Struktura wieku budynków wskazuje na to, że pomiędzy rokiem 1945 a 1999 wzniesiono ich najwięcej, tj. 299. Rodzaj pokrycia dachowego budynków mieszkalnych w sołectwie jest zróżnicowany. Najwięcej budynków pokrytych jest blachą (187). Identyfikacja rodzaju budulca użytego w budynkach jest utrudniona przez fakt, że wiele z nich zostało poddanych procesom termoizolacji i pokrytych warstwą tynku na elewacji. Wśród materiałów konstrukcyjnych wyróżniono: cegłę, pustak, blachę oraz drewno.

Omawiane sołectwo charakteryzuje się niskim stopniem rozwoju zabudowy. Dominującą część zabudowy stanowią starsze budynki, co świadczy o stagnacji w rozwoju infrastruktury budowlanej na tym obszarze.

Bibliografia

- Apanowicz J., *Metodologia ogólna*, Gdynia 2002.
- Brycht N., Respondek Z., *Analiza cech zabudowy mieszkaniowej na terenach wiejskich w regionie częstochowskim*, „Zeszyty Naukowe Politechniki Częstochowskiej. Budownictwo” 2018, s. 36–37.
- Kamiński Z., *Osiedle mieszkaniowe budownictwa jednorodzinnego „Szadkowie-Ogrodzim” w gminie Szadek – geneza powstania i ocena założenia po 50 latach*, „Biuletyn Szadkowski” 2019, t. 19, s. 5–49.
- Michalski T., *Statystyka*, Warszawa 2004.
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla gminy i miasta Szadek w zakresie wyznaczenia terenów przewidzianych do zalesienia i ustalenia zakazu zabudowy, Szadek 2004.
- Milewska-Osiecka K., Ogrodowczyk A., *Budownictwo i warunki mieszkaniowe na terenie miasta Uniejów*, „Biuletyn Uniejowski” 2014, t. 3, s. 35–51.
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie, Dz.U. z 2022 r., poz. 1225.
- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy i Miasta Szadek, Szadek 2012.
- Sulimierski F., Chlebowski B., Walewski W., *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*. Tom IX, 1895, s. 82.
- Szymańska D., *Geografia osadnictwa*, Wydawnictwo Naukowe PAN, Warszawa 2013.
- Świdorski K., *Pojęcie zabudowy zagrodowej na tle przepisów o zagospodarowaniu przestrzennym*, „Przegląd Prawa Rolnego” 2013, t. 12, nr 1, s. 103.

Źródła internetowe

- Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/> [dostęp 10.04.2024].
- Urząd Gminy i Miasta w Szadku. System Informacji Przestrzennej*, <https://szadek.e-mapa.net/> [dostęp 10.04.2024].